

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022-2025

Rok akademicki 2022/2023

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	SKŁADNIA JĘZYKA POLSKIEGO Z KULTURĄ JĘZYKA
Kod przedmiotu*	L 30
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Onomastyki
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok II, semestr 3
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot obowiązkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordynator	dr Barbara Drozd
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Barbara Drozd językoznawcy z IPiD

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
2	15	30							4

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
 zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Przedmiot zakończony egzaminem
 ćwiczenia – zal. z oceną
 wykład – zal. bez oceny

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Ogólna wiedza o systemie gramatycznym języka polskiego (składnia) oraz o kulturze języka polskiego (błędy składniowe) na poziomie absolwenta szkoły podstawowej i szkoły średniej; chęć doskonalenia wiadomości dotyczące poprawnej budowy zdań.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE**3.1 Cele przedmiotu**

C1	Poznanie podstawowej terminologii związanej ze składniowym opisem polszczyzny.
C2	Kształcenie umiejętności krytycznej analizy i oceny zjawisk obserwowanych we współczesnym języku polskim (na poziomie składniowym).
C3	Wykształcenie samoświadomości językowej studentów, dzięki ćwiczeniom umiejętności posługiwania się poprawnymi konstrukcjami językowymi w mowie i piśmie.
C4	Kształtowanie umiejętności analizy błędów składniowych w mowie i piśmie.
C5	Dzięki poznaniu reguł poprawnej budowy zdań, student/-ka kształci potrzebę dbania o precyzyjne, logiczne, ale przede wszystkim poprawne wyrażanie swoich myśli i poglądów.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	Student/ka rozumie podstawowe metody analizy zjawisk składniowych w języku, potrafi je selekcjonować, analizować. Ma uporządkowaną wiedzę z zakresu językoznawstwa, a przede wszystkim składni języka polskiego oraz kultury języka ukierunkowanej na praktyczne zastosowania w terapii logopedycznej oraz w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Wie, jak prawidłowo opisać konstrukcje wyrazowe oraz ich użycie w tekście mówionym i pisanym.	K_W05 E1L.W2
EK_02	Student/ka samodzielnie przeprowadza analizę akomodacyjną i konotacyjną zdania, rozpoznaje schematy zdaniowe, błędne konstrukcje składniowe: w zakresie naruszenia związku zgody (np. zły dobór formy przydawkowej, która nie została uzgodniona z rzeczownikiem), błędy w zakresie związku rzędu (wynikające m.in. z nieznamomości wymagań składniowych rzeczownika, czasownika itp.), błędy związane z niewłaściwym zastosowaniem imiesłowowego równoważnika zdania. Potrafi dostrzec zjawisko potoku składniowego, prawidłowo opisywać konstrukcje wyrazowe oraz ich użycie w tekście mówionym i pisanym.	K_U05 E.1L.U2
EK_03	Student/ka wykorzystuje składniowe reguły językowe do poprawnego komunikowania się. Jest świadomy/-a dylematów etycznych dotyczących błędów na poziomie składniowym, analizuje ich przyczyny i ich wpływ na funkcjonowanie w społeczeństwie osób dwujęzycznych czy obcokrajowców uczących się języka polskiego jako obcego. W swoich działaniach wykazuje się profesjonalizmem i empatią.	K_K03 E.1L.K1

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Wypowiedzenie i jego rodzaje. Podział wypowiedzenia na składniki. Rodzaje operatorów tekstowych. Analiza wypowiedzeń pojedynczych w różnych typach tekstów. Mechanizm powstawania błędów składniowych.
Stosunki między składnikami w zdaniu. Wyodrębnianie związków składniowych zgody, rządu i przynależności. Analiza błędów w zakresie z związku zgody/ związku rządu w różnych typach tekstów.
Analiza typów wypowiedzeń złożonych w tekstach artystycznych, publicystycznych i użytkowych. Funkcje wypowiedzeń złożonych
Rodzaje zdań współrzędnie złożonych. Typy zdań podrzędnych.
Imiesłowowe i bezokolicznikowe równoważniki zdań. Analiza błędów związanych z nieprawidłowo użytymi konstrukcjami z imiesłowowym równoważnikiem zdania.
Wybrane zagadnienia interpunkcji polskiej oraz zakres użycia wielkich i małych liter.
Szyk zdania prowadzący do nieporozumień. Skrótowość wypowiedzi: niepoprawne skróty składniowe.

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
Podstawowe pojęcia składniowe: wypowiedzenie, zdanie, równoważnik zdania. Składniowa segmentacja tekstu.
Pojęcie składnika i grupy syntaktycznej. Sposoby wyrażania składników. Operatory tekstowe oraz ich rodzaje.
Stosunki między składnikami: związek, szereg, związek szeregowy. Związek główny i związki poboczne w zdaniu. Związki zgody, rządu i przynależności.
Analiza błędów językowych w zakresie związku zgody, rządu itp.
Podstawowe człony syntaktyczne: podmiot i orzeczenie, ich rodzaje. Zdania bezpodmiotowe.
Analiza błędów związanych z używaniem przyimków i wyrażen przyimkowych
Klasyfikacja przydawek, dopełnień i okoliczników.
Wprowadzenie zdania złożonego. Typy zdań złożonych współrzędnie.
Typy zdań podrzędnie złożonych i ich klasyfikacja. Charakterystyka relacji zachodzących. Pomiędzy zdaniami.
Wskaźniki zespolenia: spójniki skorelowane; zaimki skorelowane itp. Sposoby zespolenia zdań. Analiza błędów związanych z nieprawidłowym łączeniem zdań/ błędy związane z zaburzeniami spójności.
Imiesłowowe i bezokolicznikowe równoważniki zdań.
Analiza błędów związanych z nieprawidłowo użytymi konstrukcjami z imiesłowowym równoważnikiem zdania
Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Charakterystyka zjawiska zwanego potokiem składniowym.
Prawidłowy szyk zdania. Analiza konstrukcji niepoprawnych pod względem szyku.
Zapożyczenia składniowe. Analiza konstrukcji z błędnymi zapożyczeniami składniowymi.
Kolokwium zaliczeniowe

3.4 Metody dydaktyczne

Wykłady:

- Wykład problemowy
- Wykład z prezentacją multimedialną
- Pogadanka

Ćwiczenia:

- Dyskusja
- Ćwiczenia w grupach
- Ćwiczenia indywidualne

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	egzamin pisemny (test z pytaniami otwartymi)	wykład
EK_02	Ocena poprawności ćwiczeń w czasie zajęć; Odpowiedzi w czasie zajęć; Kolokwium na koniec semestru (test z pytaniami otwartymi)	ćwiczenia
EK_03	obserwacja w czasie zajęć	ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ćwiczenia:

Zaliczenie z oceną

Ocena końcowa jest wypadkową ocen częściowych otrzymywanych za:

- Aktywny udział w zajęciach
- Zadania wykonywane na zajęciach
- Napisanie kolokwium końcowego
- Ocenianie bieżące (zrozumienie omawianej tematyki, aktywność, rozwiązywanie ćwiczeń)

Wykład:

Egzamin pisemny obejmuje treści omawiane na wykładach i ćwiczeniach, a także znajomość wskazanych przez prowadzącego treści podręcznikowych.

Egzamin oceniany jest w skali:

- na ocenę bardzo dobrą – 91-100% poprawnych odpowiedzi
- na ocenę plus dobrą – 86-90%
- na ocenę dobrą – 76-85% poprawnych odpowiedzi
- na ocenę plus dostateczną – 71-75% poprawnych odpowiedzi
- na ocenę dostateczną – 60-70% poprawnych odpowiedzi
- na ocenę niedostateczną – poniżej 60% poprawnych odpowiedzi

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15 Ć + 30 W
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta <ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie do zajęć • Przygotowanie do egzaminu • Studiowanie literatury przedmiotu • Przygotowywanie referatów związanych ze znalezionymi przez siebie błędami językowymi 	15 20 5 10
	100
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	4

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grzegorzczkowska R., 1996, <i>Wykłady z polskiej składni</i>, Warszawa. • Jadacka H., 2005, <i>Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia</i>, Warszawa. • Labocha J. 1995, <i>Gramatyka polska. Składnia</i>, Kraków. • Markowski A., 2005, <i>Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne</i>, Warszawa.
<p>Literatura uzupełniająca: 3-4 pozycje z listy do wyboru przez studenta (kę)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bobrowski I., 2005, <i>Składniowy model polszczyzny</i>, Kraków. • Boniecka B., 1998, <i>Składnia współczesnego języka polskiego</i>, Lublin. • Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H., 1973, <i>Kultura języka polskiego</i>, t. 1-2, Warszawa. • Gębka-Wolak M., 2011, <i>Pozycje składniowe frazy bezkolicznikowej we współczesnym zdaniu polskim</i>, Toruń • Gołąb Z., 1976, <i>Próba klasyfikacji syntaktycznej czasowników polskich (na zasadzie konotacji)</i>, „Biuletyn PTJ” XXV, Kraków. • Jodłowski S., 1976, <i>Podstawy polskiej składni</i>, Warszawa. • Klemensiewicz Z., <i>Zarys składni polskiej</i>, Warszawa. • Miodek J., 1992, <i>O języku do kamery</i>, Rzeszów. • Miodek J., 1984, <i>Kultura języka w teorii i praktyce</i>, Wrocław.

- Miodek J., 1996, *Jaka jesteś polszczyzno*, Wrocław.
- Moroz A., 2010, *Parenteza ze składnikiem czasownikowym we współczesnym języku polskim*, Toruń.
- Pisarowa K., 1975, *Składnia rozmowy telefonicznej*, Warszawa.
- Polański K., 1966, *Główne typy struktur zdaniowych w języku polskim*, „Zeszyty Naukowe WSP w Katowicach, Prace Językoznawcze III”, Katowice 1966.
- Ruszkowski M., 1996, *Analiza składniowa wypowiedzeń*, Kielce.
- Saloni Z., Świdziński M., 1998, *Składnia współczesnego języka polskiego*, wyd. 4. zmienione, Warszawa.
- Topolińska Z., 1984, *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Składnia*, Warszawa.
- Wierzbicka A., 1966, *Czy istnieją zdania bezpodmiotowe?*, „Język Polski” XLVI, Kraków, s.177-196.
- Wiśniewski M., 1994, *Strukturalna charakterystyka polskich wypowiedzeń niezdaniowych*, Toruń.
- Wróbel H., 2001, *Gramatyka języka polskiego*, Kraków (rozdział Budowa zdań złożonych, s. 269-339).

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej